

FREDNINGSVÆRDI ER

ROSKILDE JERNBANESTATION

ROSKILDE KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	29.09.2011
Besigtiget af:	Troels Østergaard Jørgensen
Journalnummer:	2011.7.82.07/813-0001
Kommune:	Roskilde Kommune
Adresse:	Jernbanegade 1A, 4000 Roskilde
Betegnelse:	Roskilde Jernbanestation
Fredningsår:	1964
Omfang:	<i>Stationens hovedbygning (1847 af arkitekt J.F. Meyer)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Roskilde Jernbanestation ligger orienteret øst-vest, med en pladsdannelse mod nord og visuel forbindelse til Gråbrødre Kirkegård.

Stationsbygningen er grundmuret i to etager over en mandshøj sokkel af kvadersten. Facaderne er opmuret af en brunlig mursten, og taget har helvalm og er belagt med naturskifer. På facaden er to tårne og derimellem indgangspartiet, som udgøres af en loggia med fem rundbuede åbninger. Væggene i loggiaen er blåmalede. I de fem rundbuede muråbninger mod ankomsthallen er nyere indsatser af træ og glas, heraf to glasdøre. På begge sider af bygningen er tilbygninger i ét plan. Vinduerne er grønmalede, firerammede med fast rundbuet overvindue, og en rødmalet pudset indfatning. Et pudset gesimsbånd deler facaden langs underkanten af første sals vinduer. Murværket afsluttes af en markant hovedgesims. Mod banen er et halvtag båret af dekorerede og bemalede støbejernssøjler.

Der er fuld kælder under hele bygningen. I kælderen er en del ældre døre bevarede.

I det indre er en central ankomsthal med stengulv, og til den ene side en kiosk. Til den anden side billetsalg. Begge med nyere overflader. Tårnene rummer ældre trapper med volutsvungne mæglere. Den ene med nyere linoleumbelægning. Første sal rummer kontorlokaler med overvejende nyere overflader. En del ældre døre, beslag og gerichter er bevaret. Lofterne er dels nedhængte lofter og dels pudsede lofter med stukkant. I et par rum er der panelvægge til underkant af vinduerne. I toppen af det ene trappetårn er et elektrisk ur.

— BYGNINGSHISTORIE

I 1830'erne begyndte man at anlægge jernbaner i Europa. Den første jernbane i det danske rige lå i Holsten og forbandt Altona og Kiel.

Den blev åbnet i 1844. Den 26. juni 1847 blev jernbanestrækningen mellem København og Roskilde åbnet, som den første jernbane i det danske kongerige. I den forbindelse blev Roskilde Station opført af arkitekt J.F. Meyer. Hovedbygningen eksisterer stadig og er i dag Danmarks ældste stationsbygning. Omkring 1850 bestod stationen foruden den grundmurede hovedbygning af flere forskellige bygninger, som fungerede som varehuse, remise og vognhal. Disse bygninger var alle opført som spinkle bindingsværkshuse. På dette tidspunkt lå stationen udenfor byen og på grund af næringsprivilegierne skulle varer til købstæderne – herunder Roskilde by – fortoldes. Derfor lå der to acciseboder lige ved stationen, som passagererne skulle passere på deres vej mellem stationen og byen.

Man kom ind i stationen via en trappe, som førte til en overdækket gang, mod hvilken billetlugerne vendte. I de tre vestlige fag af bygningen var stationens kontorer. Langs nordfacaden kunne man komme til de tre ventesale for henholdsvis 1., 2. og 3. klasse. Kun fra ventesalene var der adgang til perronen. På første sal var der restaurant, varieté ud til en balkon samt værelser til overnatning. Ud for perronfacaden var en perronhal, som blæste omkuld ved en storm i 1862. Som afløsning for perronhallen opførtes i stedet et halvtag. Ved forlængelsen af jernbanelinjen til Korsør i 1855 blev stationen udvidet. Blandt andet blev der mod vest opført en tilbygning, hvor postvæsenet fik lokaler. Senere har bygningen ligeledes gennemgået mange ændringer. Blandt andet blev der lavet større indvendige ændringer i 1902, 1937-1947 og 1984. Ændringerne, der blev færdiggjort i 1947, medførte at kontorerne i hovedbygningen forsvandt. I stedet blev der etableret en stor hall med direkte forbindelse mellem perron 1 og Hestetorvet.

Bygningshistorie leveret af Roskilde Museum, 2011.

Tilføjelse:

Ved Stationens 150 års jubilæum i 1997 gennemgik bygningen en omfattende restaurering, hvorved blandt andet de ottekantede søjler i loggiaen blev genskabt, og første salen blev indrettet til kontorer.

— KILDER

Roskilde Station 1847-1997 Banens Byggeskik. Thomas Kappel.
Roskilde Museums Forlag 1997
Roskilde 2010, Roskildegruppen

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

For Roskilde Stationsbygning er den miljømæssige værdi knyttet til placeringen langs banelegemet, der sammen med pladسدannelserne

både nord og syd for bygningen markerer et trafikknudepunkt i Roskilde by. Endvidere ligger bygningen placeret således, at den lukker gaderummet af, når man kommer kørende nordfra ad Hestetorvet, og den skaber dermed et fikspunkt, hvor vejen svinger mod vest.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi knytter sig til fortællingen om Danmarks første jernbane, og til den markante stationsbygning, som med sin italiensk-inspirerede arkitektur og farvede dekorationer vidner om periodens historicistiske byggeskik og forkærlighed for at benytte stiltræk fra hele Europa i en dansk kontekst. Endvidere vidner arkitekturen om den status og optimisme, man tillagde det moderne og jernbanen som fremtidens transportform. Jernbanestationen kan således betragtes som en slags moderne byport.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi for Roskilde Jernbanestation er knyttet til den stramt formede, tætte bygningskrop, med de, i dansk henseende, usædvanligt dekorerede og farvesatte facader. På trods af de senere tilbygninger på begge sider, er den oprindelige og massive stationsbygning klart aflæselig.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den massive bygningskrop i blank mur med refendfuget underdel, og de to markante tårne og loggiaen, herunder den righoldige og farvesatte dekoration. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de bevarede døre, beslag og gerichter, samt de to trapper i tårnene. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.

